

MOTTATT

02 APR 2007

Det kgl arbeids- og inkluderingsdepartement

Postboks 8019, Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 200607139-/AM

Vår ref.: 2007/379

Dato: 27.3.2007

Høring - Forslag om kvalifiseringsprogram med tilhørende stønad i nytt kapittel 5A i sosialtjenesteloven

Vi viser til brev av 14. 2.2007 vedrørende høring i forbindelse med forslag om kvalifiseringsprogram med tilhørende stønad i nytt kapittel 5A i sosialtjenesteloven.

Forslaget har vært vurdert ved Avdeling for helse- og sosialfag, som har valgt å kommentere de delene av høringsnotatet som direkte eller indirekte synes å ha betydning for vår virksomhet. Høringen er også basert på den kunnskap vi har om fagfeltet gjennom tett og kontinuerlig samhandling med praksisfeltet i Østfold.

Høgskolen i Østfold har følgende synspunkter til høringsforslaget:

Målgruppe

Målgruppen omfatter personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeidsevne og ingen eller svært begrensede ytelser i folketrygden som er i, eller står i fare for å komme i en passiv situasjon preget av inntektsfattigdom. Når andelen yngre mottakere av sosialhjelp øker, er det både viktig og nødvendig å satse på denne målgruppen. Begrensningen til personer i yrkesaktiv alder, altså en nedre aldersgrense på 18 år, vil ikke bidra til å hindre tilstrømningen av personer som trenger stønad.

Vi vet at det er flest mottakere av sosialhjelp i aldersgruppen 20-24 år, og at utdanningsnivået til sosialhjelpsmottakerne i 2004 er mye lavere enn hele befolkningens utdanningsnivå. Vi vet også at andelen som ikke fullfører videregående utdanning øker, og at muligheten i opplæringslova § 3-3 til å iverksette planlagte kompetansetiltak på lavere nivå ikke benyttes i forhold til det behovet som åpenbart er til stede.

Forslag: Samarbeidet med fylkeskommunen om kompetansetiltak til de som dropper ut av videregående opplæring bør inngå som en del av arbeidsoppgavene i de nye arbeids- og velferdskontorene. Den kompetansen disse kontorene etter hvert vil inneha, vil være av vesentlig betydning også for det arbeidet som skal gjøres av fylkeskommunene. Det forebyggende arbeidet må få større plass i de nye kontorene.

Individuell plan

Individuell plan skal være et sentralt virkemiddel i arbeidet med det nye kvalifiseringsprogrammet. Fra å være en rettighet for bruker, må bruker nå forplikte seg til å medvirke i utarbeidelsen av planen for å få rett til økonomisk stønad. Fra å være brukers plan, kan det synes som om dette nå skal bli forvaltningens plan. Hvis planen skal ha noen verdi, må den inneholde alle opplysninger av betydning for brukerens muligheter for å

komme i arbeid, altså både helseopplysninger og opplysninger om sosiale forhold. Denne bestemmelsen synes å bryte med dette planverkets intensjon. Planen blir omdefinert fra å være en rettighet til å bli et vilkår. Erfaringen hittil viser at mange kommuner nøler med å ta i bruk det individuelle planverktøyet. Dette skyldes ikke nødvendigvis at brukere selv ikke ønsker en slik plan, men synes mer å ligge i usikkerhet og manglende kompetanse hos de som skal bistå brukerne med å få utarbeidet planen. I tillegg er det diskusjon om hvem som skal ta omkostningene ved selve koordineringsarbeidet.

Forslag: Individuell plan skal fortsatt være en rettighet og frivillig for brukeren. Det bør etableres et etterutdanningstilbud i alle fylker som sikrer ansatte i arbeids- og velferdskontorene kunnskap om og ferdigheter i å utarbeide individuelle planer. Etterutdanningen bør gjennomføres på en måte som også ivaretar de etiske dilemmaene i arbeidet.

Vektleggingen av individuelt tilpassede programmer

Det er positivt at det legges vekt på at programmene skal være individuelt tilpasset den enkelte. Dette krever en annen og mer kompleks kompetanse enn det som kan utvikles gjennom standardiserte verktøy, men er en kompetanse som ofte er en forutsetning for at slike verktøy kan tas i bruk.

De mest sentrale kompetanseområdene i sosionomutdanningen ved Høgskolen i Østfold er kompetanse om de teorier og analytiske perspektiv som konstituerer faget sosialt arbeid, kommunikativ og relasjonell kompetanse, kompetanse i sosialt endrings- og forbedringsarbeid, forvaltningskompetanse, lærings- og utviklingskompetanse og kompetanse i brukerinvolvering. Gjennom en treårig utdanning vil sosionomstudentene altså både få kunnskaper om og ferdigheter i de kompetanseområdene som er en forutsetning for et individuelt tilrettelagt og tilpasset program.

Utfordringen for grunnutdanningene framover, blir å sikre at denne kompetansen suppleres med den spesifikke kompetansen sosionomer vil få behov for i de nye arbeids- og velferdskontorene. Sosionomer utgjør den største utdanningsgruppen blant de tilsatte på sosialkontorene med 43 prosent av årsverkene.

Forslag: Ny rammeplan for sosionomutdanningen bør videreutvikle og sikre den kompetansen som er nødvendig for å kunne legge til rette for individuelt tilpassede kvalifiseringsprogram. I tillegg må ny rammeplan også vektlegge den tilleggskompetansen som det er behov for i de nye arbeids- og velferdskontorene.

Sosial ulikhet i helse

Mottakere av sosialhjelp har større helsemessige utfordringer enn resten av befolkningen. Et godt samarbeid med helsetjenesten er derfor sentralt for å kunne lykkes i forhold til denne målgruppen. Blant faktorer av betydning for helse som inngår i den svenske helsematrisen vil vi særlig peke på faktorene framtidstro, mål og mening og arbeid/meningsfull sysselsetting/utdanning.

Faktoren arbeid/meningsfull sysselsetting/utdanning er godt ivare tatt i forslaget. Menneskers mulighet til å utvikle seg gjennom meningsfylt arbeid og utdanning har stor betydning for hvor lenge vi lever og hvordan vi har det. Det finnes også etter hvert mer systematisert kunnskap om hva som bidrar til enkeltmenneskers mulighet for mestring.

Forslag: Det bør legges større vekt i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet på betydningen av framtidstro, mål og mening. Følelsen av at hverdagen er forståelig, håndterbar og rommer utfordringer som er utviklende har stor betydning for mestring.

Avslutningsvis vil vi derfor anta at det å tvinge noen til å gjennomføre et program mot vedkommendes eget ønske, ved bruk av trusler om reduksjon i stønad, vil redusere mulighetene for en vellykket gjennomføring. Samtidig kan et for lavt stønadsnivå bryte med grunnleggende menneskerettigheter om enhver rett til en tilstrekkelig levestandard for å ivareta helse og velvære (artikkel 25).

Med hilsen

Beth Linde

Beth Linde
Studiedirektør

Ingegerd Skeie Bjørndal
Ingegerd Skeie Bjørndal
Rådgiver